

REDACTIA

Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20.

ABONAMENTUL

pentru Austro-Ungaria:

pentru un an 20 cor.
 pentru 6 luni 10 cor.
 pentru 3 luni 5 cor.
 pentru o lună 2 cor.
 în afară de Duminică pe an 1 cor.
 pentru România și România pe an 40 franci

Manuscrisurile se acceptă însoțite de...

TRIBUNA

ADMINISTRAȚIA

Arad, Deák Ferencz-u. Nr. 20

INSERTIUNILE:

de un sfert de garsonă: prima dată 15
 franci; a doua dată 10 franci; a treia
 dată 5 franci de fiecare publicare

Atât abonamentele, cât și inserțiunile
 sunt să se plătească în Avans

Telefon pentru oraș și comitate

Serviciul telefonic nu se prețuiește

Anul IX.

NUMER de DUMINECĂ

Nr. 5.

Situatia noastră.

Vântul redășteptării a curățit miasma, care cuprinsese căminele noastre. Boarea ce-ți face atât de bine după o secetă politică, a trezit seninătatea purpurie pe fețele românești. Și ca ori-ce vânt sănătos, care curăță aerul înmiasmat a lăsat după sine ordine, lumină. A mai avut și acea urmare bună, bine făcătoare, că ne-am cunoscut, ne știm noi pe noi, ce plătim.

La adierea adevărată a vântului, care silia pe ori și cine să apuce o cale, cunoaștem azi că noi între noi, cu cine avem de a face. Cunoaștem limanul, ce tind a-l ajunge în scopurile lor unii dintre Români. Cunoaștem poporul în simțămintele, în năcazurile și nevoile, ce-l apasă și-l ferb în suflet. Cunoașcându-ne unii pe alții, nu numai că știm, călă prețuște cinstitul badea Petru, dar ce e poate une-ori mai important pentru limpezirea situații, știm, ce plătește cutare domn doctor, avocat, preot, ori învățator.

Șaceasta e neasemănat de bine. De-acum înainte nu mai poate sbiera pe vesti ori și cine, că e bun Român, pe când pe ascuns să poată lucra la fapte impotrivelnice intereselor poporului nostru. Căci avem atâția preoți și învățatori, cari ar avea datoria să lumineze, să deschidă ochii poporului, când are lipsă, la privilegiuri de nedumerire. Un așa prilej, ba pot zice mai bun prilej nu să putea ivi, ca și la alegeri de deputat. Țăranul nostru cuminte și chibzuit, cum este, a mers să ceară sfat și preoții, învățătorii nu puțin și-au și făcut datoria.

Hotărât-au adevărat căpeteniile noastre în ședința lor dela Sibiu, că de astădată vom alege și noi deputați în dieta țării, ca să avem, cine să vorbească de nevoile și păsurile, ce ne împrejmuesc casele. E foarte firesc, că streinii, cari până acum i-am trimis noi din cercurile românești nici nu vreau, n'au chef să se intereseze de soarta alegătorilor săi Români. Neamul nostru era bun numai până le dădeau voturi, ca să poată ajunge la Pesta. Deși alegerea unui deputat într'un loc, e ca și când alegătorii ar încheia un contract cu cel, căruia îi dau încrederea și voturile. Gânditu-s'a însă vr'odată vr'un deputat din cercuri românești la asta? Doamne ferește! Pășurile neamului nostru n'au trezit în inima nici-unui strein dorul de a-l veni în ajutor, a căuta leacul de lipsă pentru încetarea suferințelor de tot felul.

Față de așa stări de lucru s'a hotărât să ne alegem deputați români. Firește, că alegătorii noștri aveau însă lipsă de sfat, de povața celui ce în urma funcției sale e mai aproape de el și e chemat să le-o dea.

Trebuia să știe ori-ce alegător pe de-antregul, de ce are el datorie sfântă să voteze cu candidatul român și că ar face o greșală mare, de ar vota cu cel străin de legea și neamul său, greșală, care mai târziu va fi silit însuși să o ispășască. Las că scumpul și mult cercatul nostru neam, cuminte și chibzuit, cum e, o știa ș'asa aceasta, ceea-ce ne arată faptele. S'au găsit adevărat și preoți și învățatori de aceia, cari s'au făcut coadă de topor, în loc să știe, că e!

care dela popor trăește, mai întâi de toate trebuie să aibă în vedere binele poporului și ca atare, de nu îndeamnă poporul — ceea ce în sine e un păcat — să fi votat cel puțin el cu candidatul român cu program național. După-cum ni-s'a scris din multe părți preotul vota cu străinul, ear poporul cuminte cu Românul, știind, că în vreme de primjdie și năcaz numai frate-seu român îi va sări în ajutor.

Deci ne cunoaștem noi oamenii și-și cunoaște poporul căpeteniile, cine îi vrea binele și cine lucră pentru trebușoarele lui private, pentru căpătuiala sa proprie.

Toți oamenii cum se cade însă au fost la postul lor străji credincioase, așa că noi, care am avut așa puțin timp a ne pregăti pentru alegeri, putem zice, am eșit biruitori. Nici sila, presiile oficiilor, nici vorbele ori pungile atrăgătoare ale contra candidaților n'au fost în stare a micșora tabăra candidaților noștri de deputat, așa că eată-ne acum avem deputații noștri. Ș-am văzut pe toți, cei ce-s cu noi și pe cei ce-s contra noastră, de cari să ne știm ferii și să le arătăm disprețul cuvenit, să-i tratăm, după-cum se cuvine.

La un popor însă țăranul cu mulțimea, cu puterea lui de rezistență, cu fisionomia și caracterul seu particular înseamnă și să impune cu ori-ce prilej. *Alegerile de deputați ni l-au arătat cuminte neprihănit, curat la inimă și cuget. Și de oare-ce el e fundamentul, talpa popoarelor, n'avem, de ce ne teme... impavidos ferient ruinae. (M.)*

CARMEN SYLVA

PE DUNĂRE.

27 APRILIE — 3 MAIU 1904

(Urmare).

O mai mare deosebire de rasă nici că se poate închipui! Figurile lor sunt cât se poate de neasemănate, expresia cu totul alta. Totuși judecarea mea nu este hotărâtoare, de oare-ce nu cunoșc limba lor, și probabil că nici nu am să o vorbesc vre-o dată. Și când nu stăpânești limba unui popor, e mai bine să te abții dela ori-ce judecată asupra lui, căci nu-i cunoști gândurile.

Cine ar putea să bănuiască poezia minunată a țăranilor români, afară de acela care fără știința lor i-a ascultat la seceriși și la cosit, sau proprietarul milos, care le cunoaște toate păsurile și-și îngrijește când sunt bolnavi și le botează copiii și le cunună și înzestrează fetele!

Când întreb pe o fată mare cum e slăcăul careare îi e drag, și-ți răspunde: „Ca grâul din porumbiște!”, tot nu ai înțeles-o, dacă nu știi că grâul sămănat într'o porumbiște crește mult mai înalt și mai frumos ca în alte locuri. Se pare că e o îngrășămintă naturală a pământului. De aceea să și seamănă în multe părți linte și fasole, perpentru a le ara apoi, de oarece îngrășămintele artificiale strică gustul pâinei; cele verzi din contrătră o fac și mai gustoasă. Tocmai pentru că făina românească nu e îngrășată artificial și are un gust cu atât mai bun, ea se adaogă la toate făinurile străine...

Toate aceste trebuie să le știe cine-va, pentru a pricepe tot farmecul acestui răspuns. Ase-

mănările țărancei sunt totdeauna luate din natură și prin urmare foarte poetice.

Toate acestea nu le pot ști nici despre Sirbi și Bulgari, și nici despre Unguri și Țigani, de oare-ce nu pot vorbi în limba lor. Despre Ruși se știe, despre Unguri asemenea, mulțumită poezilor lor; dar Sirbii și Bulgarii nu au încă poezii cunoscute de toată lumea și ori-ce traducere are cusururi; aceasta o știu prea bine, de oare-ce și eu am tradus mult. Răposata prințesă a Bulgariei, o ființă fermecătoare, care înțelesese cât de înaltă și de sfântă îi este menirea, învățase toate dialectele țăranilor săi și vorbea bucuros cu dânșii.

Noi am auzit numai graiul tunurilor lor și am privit splendidul peisagiu și cotitura cea mare ce o face Dunărea tocmai aci și cele două mândre cetăți așezate față în față.

Pe malul cealalt se cântă imnul românesc și se striga „urra”; și lumea ne saluta ca vecini buni și prieteni. Ce păcat că nu puteam înțelege decât bubuitul tunurilor și uralele!

Larma le este de ajuns, când oamenii vreau să exprime bucuria: ei descarcă puștele, dau chiote, cântă și joacă, câte odată toate acestea în același timp, încât șgomotul te asurzeste aproape

Am trecut pe lângă multe insule și pe lângă Lom-Palanca, pe care o ținem minte din timpul războiului. Seara am apostat în Bistreț, care pare o feerie cu nenumăratele sale cete de țărani îmbrăcați în cele mai frumoase costume ale lor; ei acoperiseră pontonul cu scoarțe colorate și vâlvuri galbene, alesături și țesături de ale lor, din cari se desprindea o lumină galbenă naturală, oferind un punct luminos în amurgul ce se lasă.

Dar pe țărm se aprinsese faclele și la lumina lor începură să cânte lăutarii: se'nclină o horă. Prințesa cu doamnele se coborîră și se prinseseră și ele în joc. Eu priveam de pe vapor și mă bucuram de încântătoarea priveliște a grupurilor de țărani ce se mișcau când într'o parte, când într'alta, la lumina faclelor, în singurătatea locului. Țăranii veniseră din toate satele vicine, fără să se gândească unde și cum o să petreacă noaptea... ei jucau. Altă dată jucam și eu foarte bine și cu multă plăcere jocurile naționale românești, pentru că le cred foarte frumoase. Bărbații fac mișcări multe și vii, pe când fetele d'abia mișcă, ele par'că plutesc numai dintr'o parte într'alta, ca pulsațiile sângelui, ca valurile mării, în ritm regulat; mișcarea picioarelor lor este foarte repede și abia se vede; trupul li-se clătină ușor de tot, liniștit, și este nespus de grațios. Ele joacă în horă, fetele de o parte și bărbații de alta; ear jocurile de tot vioaie nici o femeie nu ia parte, ele privesc numai la bărbați. Învățătorul, preotul, și ceilalți dregători din localitate fură poftiți la masa noastră. Apoi când voiam să ascult, de pe puntea vasului, cum cântau privighetoarele, vaporul fu năvălit de coropișnițe, cari nu sunt plăcute la vedere și cari se prăbușeau toate asupra luminei electrice. Sărmanele dobitoace fură nimicite sau aruncate în apă, dar aceasta nu le supăra, de oare-ce știu să înnoate. Nu era plăcut și a trebuit să închidem toate cabinele pentru ca să nu ne trezim cu acești nepoftiți oaspeți în timpul nopții. Erau lungi de un deget și groase; se zice că înțepă, dar eu nu am avut prilej să constat aceasta. Se aseamănă cu scorpionii sau cu racii, numai că au aripi; ari-

O voce germană despre activitate.
Reproducem, în cele următoare, un articol publicat de dl Dr. A. Wirth în ziarul berlinez „Der Tag“, nrul dela 29 Ian. a. c. Deși am avea unele rezerve de făcut, cu deosebire în ceea ce privește absurditatea cu irredenta, precum și raportul nostru cu concelășenii ruși, totuși dăm articolul în întregime, căci constituie o dovadă a modului cum este apreciată în străinătate înțirarea noastră în luptele parlamentare.

Exată articolul:

„Bogumil Gotz a inventat cuvântul de o rară frumusețe: Engleza merge cu barba. Austriacă merge cu ochii. Tot așa s'ar putea zice: Maghiarul merge cu pîntenii, Românul cu spatele. Pîntenii sunt ascuși și înțepători, dar ei oferă un echilibru slab și te silesc să balansezi. Spatele sunt o parte a trupului neagresivă și neajutorată, dar ele duc la tăvăleală, poartă povară și sunt cum zice Hebel, „tari și durabile“. Românii au suferit multă vreme să fie striviți la perete de Maghiari, dar în cele din urmă li-s'a vărsat și lor fiera și au hotărît să proceadă și ei în mod agresiv.

Dela 1881, și mai riguros dela 1888, Românii n'au participat la alegeri, au proclamat pasivitatea politică. Aceasta avea să fie o protestare contra volnicilor maghiare, al căror monopol în Ungaria nici odată n'a fost recunoscut. Acum aceasta se va schimba din fundament. Se va proclama în mod hotărît, că poporul românesc voește să se afirme cu individualitate politică alcătuitoare a statului. Tendențele maghiarizatoare în administrație, instrucție și armată au să înceteze. În consecuență Românii au și pus candidați pentru alegerile de acum, și se zice că au nu mai puțin de 18 locuri au șansă să reușească candidații lor. Nimic nu le poate fi atotputernicilor din Budapesta mai puțin binevenit. În cecele lor de până acum au fost destule capete sparte, dar au fost cel puțin între ei, așa zicând în familie. Acum perivecii, cari până acum trebuiau să se bucure că-i tolerează, voesc să ia parte la luptă. Nemaî auzit!

Românii sunt rassa cea mai resistentă și mai plină de vitalitate din lume. În această privință nu i întrec nici chiar fiii lui Israil. Jidanii au existat totdeauna, dar Românii dispăruseră în curs de opt sau nouă secolii. Dispăruse așa de complect ca anumite râuri din gura Suabiei sau din munții carstini, cari curg pe sub pământ distanță de mai multe mile. Dar de odată, în secolul XIII (cine a documentat-o? Not. Red.) Românii ear au eșit la iveală, și de astădată au rămas! Numărul lor totul este de 9 milioane. Dintre aceștia, o irredentă ingrigitor de mare și mereu în creștere 1 milion în Rusia, 8 milioane în Ungaria. O asemenea putere trebuie, în cele

din urmă, să le fie periculoasă Maghiarilor. Adevărat însă că și Sașilor din Transilvania. O ușoară romanisare a Sașilor a început deja.“

Politica săptămânii.

Săptămâna asta a fost săptămâna combinațiilor. Vestea biruinții opoziției aliate la alegeri a produs neorientare și pe o parte și pe alta. Ziarele și politicianii maghiari au vorbit, au cercat să facă programe pentru noul guvern, care încă nu se știe, au, făcut unii chiar proiecte de legi, cari ar avea să le ducă la biruință ministrii, dela cari încă nici urma nu poate fi văzută. Neorientarea, dibuiala asta politică e de o potrivă la Viena. Și să pare lungă încă calea Făt-frumosului prin locuri necunoscute și nescrise în geografia capilor politici.

Opoziția a hotărît, să rămâne și mai departe unită parte pentru aș ajunge șefii scopurile personale, parte fiind-că e mai greu la războaie politice, a lupta contra unei armate opoziționale unite, decât împotriva la mici părți de armată, așa că fosta partidă guvernamentală, acum devenită ca nume numai partid liberal va fi silită a trece în opoziție. — Și chiar de ar veni un guvern liberal condițiile păcii parlamentului le-ar stipula opoziția unită, care cu ori-ce preț vrea să rămână și să apuce cărma statului, așa că ori-ce guvern ar veni, ar trebui să fie mai mult sau mai puțin cu program kossuthist.

Contele Andrassy Gyula, care a fost însărcinat cu desnodământul crizei prezente a umblat și-a întrebat pe toți, despre cari credea, că cu sfatul și pretensiunile lor i-ar putea obli calea spre scaunul de ministru președinte și din versiunile de până acum reiese, că el numai basat pe coaliția opoziției și susținut de ea ar fi aplecat să formeze cabinet.

Combinațiile sunt multe. El însuși a zis, că el a fost însărcinat de regele numai, ca să se informeze, să cerce pulsul diferitelor partide. A mai zis, că rezolvarea crizei e împreunată cu o mulțime de greutăți.

E interesant a ști pentru ori-ce Român. ce pretensiuni nefaste pentru noi are opoziția.

Independenștii cer primadata tariful van independent care lucru ar fi să fie pus în practică cu totul numai în 1907.

Cer apoi în regimentele maghiare armatei comune întrebunțarea exclusivă limbei ungurești, ca astfel să se pue la armatei naționale maghiare.

Cer schimbarea legii electorale, nu vot secret universal, cum e în țările civilizate, ci voesc să caute un modru, cum face imposibilă ori-ce acțiune electorală naționalistă. Și nu se sfiesc; o spun pe față. Câte chițibușuri, câte întorsături de dă vreau să dea noiei legi. Unii, ca și „Mag Közelet“ vreau să pue de directivă cu știința scrierii și cetitului și cu date statistice vreau să dovedească, că în modul acesta pot răpune naționalitățile. Nu puțin zic, că alegătorii să fie numai cei ce ungurește. Auziți apucătură draconică? Tr'un stat civilizat cum vreau să zică, țara, ce o locuim, n'ar fi asta ceva nemerit? Și în genere a nu lăsa pe cine să-și spue dorința sa, este asta liberalism. Ori-ce om civilizat cu oroare poate ascu și esperia așa lucruri. Căci ce e parlamentul, dieta unei țări? Ar fi să fie expres dorințelor celor ce locuiesc o țară. O electorală dreaptă deci ar trebui să formeze și arondeze cercurile electorale, așa, ca care naționalitate să poată trimite atâți deputați în dieta țării, cât numără poporul, formează o așa naționalitate. Asta ar fi drept, echitabil. S'a putut vorbi însă vr'od în Ungaria de dreptate și echitate, când a vorba de Români, ori naționalități în genere.

Maî vrea noul program *darea progres*

Contele Andrassy a și fost la Viena aceste propunerii. După el vor fi ascuți încă și alții, Wekerle, Csáky. Cu alte vorbe criza încă nu e terminată.

ELECTORALE.

Dela alegerea de deputat din cercul Peștii fiind părăsit cu totul de conducătorii săi fire poporul nostru și-au luat calea cea veche, blând după câștig pentru burtă și buzunar respect și cinste celor ce-au excepționat. Dor nostrii inteligenți — bucurându-se pe semne — s'au scăpat de candidat național, în loc să

pile cred că le păstrează numai în timpul reproducerei, ca și furnicile; eu cel puțin le-am văzut adesea fără aripi, în grădină, mai mult pe sub pământ și rozând toate rădăcinile. Sunt cei mai primejdioși distrugători ai culturilor.

Răsăritul soarelui era frumos, mai ales că în timpul nopții ploase. La cinci ore am plecat, pentru-ca să ajungem după opt la Bechet.

Aiei fiecare bucățică de pământ este o amintire din războiu, sau a feluritelor momente când Regele cerceta pozițiunile, pentru-ca apoi să comande trecerea Dunării la locul cel mai potrivit. Trecurăm pe la Rahova, unde s'a dat marea și săngeroasa bătălie, în care Românii au fost întâia și cea din urmă dată într'adevăr cruși, din motive ușor de înțeles. Cu puține zile mai înainte Turcii îi lovise și îi măcelăriseră cumplit, doborându-i la pământ, astfel încat Românii își ieșiseră din minți și nu iertau pe nimeni, ci străpungeau cu baionetele tot ce le sta în drum.

Turcii își inchipuiau războiul așa: ei credeau toți cei ce vor trece la noi ca prizonieri sau ca răniți, vor trebui să moară. Ce mare le-a fost mirarea și mulțumirea când s'au văzut îngrijii bine, pansați și vindecați, spălați, tratați de mâni gingașe de femei; bolnavii de lingoare muriau în brațele celor mai elegante doamne, cari nu se temeau de molipsire, ci îi îngrijeau ca niște surori și îi țineau pe brațe până își dau răsufierea din urmă. Ei ne-au părăsit binecuvântându-ne și din vremea aceea le suntem dragi. Așa e războiul! Așa sunt inamicii! Toate se nasc din lăcomie sau din neînțelegere, și apoi, când zaci schilodit și desigurat pe patul de suferințe, înveți a iubi și a întinde mâna, ești gata

să ajuți, să te faci bun. De ce să-ți pricinuești dar de mai înainte atâtea dureri! Lupta dela Rahova a rămas unică în felul său, de oarece de atunci Turcii n'au mai găsit nici un prilej să mutilize pe Români, ear Românii cu cât câștigau mai multe învingeri, cu atât mai generoși se făceau.

După ce am salutat pe la 8 ore Bechetul, unde a trebuit să ne oprim din cauza primirei frumoase, am debarcat pe la zece Corabia. Aiei se desfășura înaintea noastră unul din cele mai frumoase tablouri din toată călătoria: mil de bărbați și femei, în costumele cele mai strălucite, cuprindeau țărmlul. (Va urma).

Mihaî învins.

(Novembre 1600).

În toamnă, pe munții de turme lipsiți,
Pe'ngusta potecă urca Voevodul,
Cu fața ncruntată și cușma pe ochi.
În urmă-i veneau mohorați capitani.
Și norii zburau în fișii fumurii
Ca păsări de pradă spre-un câmp de bătaie;
Cascade ascunse plesneau între stânci,
Iar vîntul urlând se-arunca în prăpăstii
Zrobindu-se'n brazii ca vîrfuri de lănci. —
Toți caii pocniau din copitele grele
Pe treptele'n piatră săpate de ploii.
Pădurile'n urmă cădeau în adăncuri,
Iar zarea creștea mai întinsă, meru;
Și sus, când ajuns-au pe-un umăr de munte,
Privirea'ntorcându-și, Mihaî, se oprî:
Să-și vază coroana pe-o frunte neghioabă,
Trădarea aripe 'ntinzând peste tron.

O undă de crivăț trecu peste frunze
Și păru-i suffă într'o parte; prelung,
Ca flamură grea, fâlfâi și veșmântul...
Înșt sta în scări Voevodul, privind
Ogoarele prinse 'n zăbranic de jale
Și codrii pustii legănându-se'n vînt
Și drumuri bătute de ordii păgâne
Și sate prădate, biserici în jar;
O țară spre cer fumegând ca o torță.

Oftă Voevodul cu fruntea în piept
Pe-obraji se lăsară pleoapele albe
Și lacrimi calde picară din ochi;
Șimțise pierdută sărmana-i moșie...

Sămănătorul) G. Vilsa

Moșneagu și cucu.

— baladă populară —

Colo 'n sus în sus la oi
Moșneag cânta în cimpoi
Și cânta
Și fluera
Și lacrimi vale vărsa,
Și cânta
Și blăstăma
Și la codrii să uita,
Să uita
Din graiu grăia:

„Dă doamne să mai trăiesc
Cu feciorii să vorbesc
Treî vorbe să le grăesc.
Cucu sta
Și-l asculta

o cale acomodată, ca cel puțin să apere poporul de rătăcire să spriginească cu voturile lor pe dușmanii a tot ce e românesc național, au sfârșit mai de bine să stea ca privitori pasivi, atunci când frații noștri Români de pretutindena s'au aruncat în luptă cu tot focul entuziasmului.

Cred doară acei stimați domni că noi Români suntem deplin fericiți în țara aceasta, avem drepturi berechet, și câte le avem pe hârtie sunt respectate de către guvernele ungurești, încât noi popor și domni din acest cerc, unde suntem peste 400 alegători Români, nu ne rămâne alta de făcut decât, uniți să privească pasivi ear alții să se veselească și să benchetuiască cu partidele învingătoare ungurești?!

Ce ironie a sorții!

Nu mă îndoiesc ba sunt chiar convins că se vor afla printre domni inteligenți cărora nu le convine, întocmai cum nu-mi convine mie ca noi Români din acest cerc să fim pururea numai material brut cu care să învingă contrarii de moarte al intereselor românești naționale.

Nu prea înțeleg însă, ce au căutat Români noștri la urnă? Cum de nime nu se află să-și ridice glasul în contra acestei proceduri absurde încorecte și chiar rătăcite? Și până când o Doamne tot așa?!

Notarii Momac și barbura folosindu-se de inerța adevăraților conducători, au început tactica veche cu momirea poporului cu Hăilașul, prin ce, în câte-va zile au câștigat mai pe toți alegătorii din Pecica pentru candidatul guvernului, care a și învins.

Pământul numit Hăilaș, este situat în imediata apropiere de comuna Pecica-rom. și pe care noi l'am cerut să-l cumpărăm dela erariu, de pășune, înainte cu 5—6 ani, prin o deputațiune care cu deputatul de atunci în frunte au și fost la ministru de agricultură. Guvernul tot trăgănează vinderea aceluși pământ, și poate o va tot trăgăna-o până la a doua venire. Notarul dela administrație Momac folosește chesta cu Hăilașul la toate alegerile dietale și congregaționale, ca spărietoare: că dacă poporul nu va vota pe placul d-sale, perde din mână Hăilașul.

Într'acestea s'a lătit faima că partidul kosuthist care avea candidat pe desidentul bogat contele Dessewffi va menagia mai gras pe alegătorii decât partidul liberal. Deci cu o săptămână înainte de alegere se ținea „conferințe“ la birturile fiecărui partid. Români noștri în frunte cu învățătorii Ștefan Roja, Efrem Moldovan, Efrem Hedeșan și Petru Russu luau cu mare plăcere parte la acele „conferințe“ unde erau goștiți cu mâncări: papricaș de cel patriotic, fert în crastola în care jupuneasa

crăsmărită a făcut săpun și a fert și spălat ruiele cele murdare, și cu beuturi. A mai mâncat din acel papricaș cinstiți gazde: Ștefan Ponta cu fecior cu tot, Tia Șiclovan cu feciorii, George Dragoș chitul cel drept, Efrem Mezei, Manoilă Rotariu I., Dimitrie Sătmărean, comitetul, George Vitaciu erac. Axente Novac cu tată-so, Vasa Dragoș, Nicolae Dragoș oia cu feciorii cu tot, A. Apătean, Dimitrie Bontescu, Aron Filimon biraul cel ce s'a rectificat în Nr. 4 de Duminecă a „Tribunei“, că n'a participat la compunerea comitetului executiv a partidului liberal, dare pe care purtarea sa din urmă îl da pe față de un uitat de sine, Efrem și frate-său Tia Ponta șoric, Arsa Novac, Ștevuța Ponta, Nicolae Cădar cu fecior cu tot, Ioan Crucean cu fecior, Pepi Codoș, Petru Dragoș a lui Ilie, Alexandru Ardelean și alții cari imi scapă. Am să amintesc aci vre-o câțiva tot subțiri la nas cari n'au mâncat papricaș dar cari lumea știe din ce motive bine sunătoare au votat: Iovan Aconiu și fecioru-său Tănăsie, ambii mare bogătanți, Manuilă Puta care dispune de avere colosală de sute de miș având în brează 6—10 pluguri după olaltă, și totuși nu s'a rușinat să voteze tot din acele motive el și feciorii săi George, Dinu, Ștefan și Manoilă, apoi ginere-său Ștefan Tămășdan, ear un putred de bogat, Constantin Aconiu, Ioan Tămășdan, Todor Imbroane, George Ponta bircu cu fec. Pavel, Simion Palincas, Vichentie Bodrogian și Manoilă Jug etc.

Mai sunt și alții cari s'au vîndut și au votat, însă au nas atât de gros încât nu mai prinde rușinea.

Ce corteși faini s'au făcut învățătorii noștri de mai sus, în ziua alegerii! Cu brațul ducău pe alegătorii se voteze pe Herczeg, ca recunoștință bagseama pentru marea putere de grije ce a dovedit-o guvernul Tisza de școalele românești prin proiectul Berzeviczy, care proiect tinde se zugrume cu desăvârșire din școalele noastre românești învățarea limbii noastre strămoșești.

Să nu creadă bunul cetitor că învățătorii sus numiți se rușinează de fapta lor rătăcită și neromânească, ci se află foarte bine în compania tuturor renegaților, și în special, în compania renegatului Eftics, care a îmbătrânit mâncând pâinea pecicanilor ca dascăl, și numai atunci a fost român cât la ținut în frâu fericitul Pălimon, incolo a devenit renegat după toată forma, din Sârb s'a făcut român apoi maghiaron. Eftics încă făcea tot spune la gură prin birtul Központ și pe la casa comunală cum se tragă pe Români în partida lui Herczeg. Tot în acea companie era și vestitul inv. de stat S. Toncza. Să le fie de bine.

Și pe lângă toate ispitele, corupțiile și ademenirile, totuși a mai rămas peste 80 bărbați cu caracterul nepătat, pătrunși de simțeminte curat naționale cari în lipsa de candidat național, au stat de parte de sgomotul alegerii și ori-ce tîmbălău, dintre cari amintesc pe urtorii: Ștefan Tămășdan preot, Sava Tămășdan, preot, Dr. Lazar Gebeleş avocat, Dr. D. Barbu, preot, Ioan Ardelean, inv. pensionat, Vasiliu Ciorogariu, comerciant, George Ponta Mihăilă, Petru și Nicolae Dragoș alui Teodor, Mita Tămășdan, Mita Crășmaș, George Crășmaș, Avram Puta, George Tămășdan, Arcadie Ponta, mărigan, Dimitrie și Manuilă Ponta tălian, Mita Ponta, Efrem Igrisan, Trăilă și fiul său Dimitrie Teretean, Sancu Orga, Maxa Jug și Teodor Orga etc.

Onoare lor!

Un Român.

Lueruri triste în cereul Pardany (com. Torontal).

Stimată Redacțiune!

În acest cerc electoral Pardany e majoritate de alegători Români și Sârbi, puțini nemți și maghiari. Dar durere, că de când e acest cerc electoral, încă n'a avut prilej de a candida vre-un naționalist. Acum a avut și acest cerc electoral prilejul de a candida un naționalist sârb, pe Dr. Branco Ilici, pe care îl însoțise prin cerc dl Dr. Liviu Gilezan, avocat în Modos, dar mai ales prin comune românești cu cuvinte, cari vor rămănea și în mintea strănepoților noștri. Dar numai un singur preot sârb a ajutat pe candidatul naționalist din Pardany, ceilalți preoți nici de vorbă nu au stat cu candidatul naționalist

Dar mai presus de toate voesc a vă comunica cu inima plină de întristare despre cei doi preoți din comuna noastră Cebza. Întăiul preot Pavel Cimponeriu, când a sosit guvernamentalul Csávosi Béla a ținut vorbiri de corteșire pe lângă guvernamentalul Béla în sala birtului jidanului Frisch József.

Apoi nu a fost de ajuns preotului atăta, ci se puse în ruptul capului și amăgi pe alegătorii: dintre cari s'au aflat mulți slabi de inger, cari s'au lăsat trași pe sfoară de un așa fel de preot, care ni-l putem închipui într-o asemenea cu șerpele viclean, care amăgise pe Adam și Eva, de au gustat roada pomului oprit, și au călcat porunca dumnezeiască. Oare nu-i va fi rușine preotului pentru papricașe a-și lăsa neamul de ocară și a-și neferici poporul.

Tot așa mă aflu cu inima plină de durere și pentru al doilea preot George Treta. De oare-ce pe când întăiul preot se puse în luptă și în ruptul capului pentru guvernamental, al doilea preot durmia somnul morții lăsa poporul pradă unui

Și din gură-l întreba:

Moșule
Căruntule,
Spune-mi drept, adevărat
Că de ce ești în bănat,
Că de ce ești întristat
Că de ce ești supărat“.

— „Hei cucule fatul meu,
E de mult de când trăiesc
Și plătesc birul turcesc
Și port mondur păgănesc;
Căci am fost
Cucule fost
Voinic tînăr și frumos
Voinic tînăr și spătos
S'am umblat
Lumea în lat
S'am bătut turcu turbat
Pân' odată s'o 'ntâmplat
C'o venit un glonț turcesc
C'o venit glonț păgănesc

Spată dreaptă mi-o crepat
Măna stângă mi-o luat.
Si-apoi turcii
Păgânii,
Luatu-m'o
Dusu-m'o
În codru ascunsu-m'o
Să mă ardă pe prăjini
Să mă deie la căpcâni;
Io de veste cum dădul
Luai codru curmeziș,
Luai drumu prin frunziș,
Și-am ajuns la Teligrad,

În Teligrad
M'am băgat.
Si-am cerut ceva să beau
Să beau vin de cel turcesc
Puterea să mi-o 'ntăresc;
Dară turcii
Păgânii
În loc de vin de'l turcesc
M'o pus în jug păgănesc.
Și m'o 'nchis în închisoare
Să nu văd lună nici soare
Să mor de sete și foame“.

— „Dar de-acol' cum ai scăpat?
— „Da o dat Domnul cel sfânt
C'o vin't Pinteia 'n Teligrad,
Teligradul Po luat.
Din temniță m'o scăpat“.
— „Spune-mi unde ți stînga?“
— „Da-i în țărîna turcească,
Dzeu să o ferească
Turcu mult s'o stăpânească!“

Chița ciobanul.

— baladă populară. —

Frunză verde frunzulită
Colo 'n jos către Bistrița
Pe vreme rea și ploioasă
De intra până la oase,
Ciobănaș Ghița venea
Turme de oi aducea.
Aducea turme de oi
Și dintre berbeci vre-o doi

Să-i vîndă la cel ciocoi,
Să-i vîndă, să-i arvunească
Cu ei să se târguiască,
Să pue banî în șarpar
Să mai uite de amar,
Să pue pușca 'n grumaz
Să mai uite de năcaz,
Că de când o ciobănit
Străini destui mi-o venit
Și turmele io rîrit
Și stănila io golit,
C'o venit ciocoi armași
De voinici încunjurați,
Ce-o aflat
Tot o luat,
S'o luat pân' și suștariu
Și lăsatu-ia amaru,
S'o luat până și sarea
Și io lăsat supărarea
Ghița, estea cum vedea
Dela inimă plîngea
Și cu ochii le rădea
Și cu gura le zicea:

„Ciocoi mari, ciocoi voinici
Veniiți cât de des pe-aici,
Că e codru înflorit
Și drumu-i întelenit
De toți străinii ferit.

Și veniiți ciocoi, veniiți
Că și io-i merge la voi
Și voi vinde din ești oi
Să măi scap dela nevoi,
Oile vinde-vile-oiu,

șerpe viclean, nici nu-i păsa de fericirea poporului lui: e un preot tinăr, nu voiește a se amesteca acum, când e vorba de a duce la biruință partidul național: nici cu Turcul nici Neamțul, dar poporul i-au asigurat dinsului venite în tot anul vre-o 2800 coroane.

Pe când partidul național era în pasivitate, dinsul era activist. Ba la alegerile din anii trecuți era pentru comuna noastră ales de președinte la partidul liberal. Pe atunci îi era drag de alegeri tinerului preot. Acum când și partidul național e activ, dinsul e pasiv, nu-și sparge capul pentru popor. Poporul s'a îngrijit pentru dinsul cu trup cu suflet. Câtă nădejde au pus Românii harnicii în preoții noștri, ba credem că comuna noastră e cea mai fericită comună românească, câtă lumină vor dovedi cei doi preoți români între popor! Nime nu credea, că poporul va rămânea și mai rătăcit și în întunec ca și până acum.

Ar fi de dorit ca preoții noștri se predice în biserică, însemnătatea sărbătorilor etc. dacă știe se publice în birtul jidanului Frisch József.

Cebza, la 8 Februarie st. n. 1905.

Correspondentul Cebzanului.

DIN ROMANIA.

Moartea lui Nicolae Ionescu Am mai pierdut unul din acel șir de bărbați viguroși, cari și-au jertfit viața lor întreagă pentru binele Statului și înaintarea culturii române. Din comuna Brad, județul Roman, ni se anunță că octogenarul Nicolae Ionescu, membru al Academiei Române, politicianul abil și oratorul distins a încetat din viață.

Cu Nicolae Ionescu se stinge una din cele mai simpatice figuri ale vieții noastre publice. Omul de o rară modestie, care, de câte ori venise în Capitală, ca să-și facă datoria de membru al instituțiilor noastre politice și culturale, trăia retras într-o mansardă a hotelului Brossé, aducea seninătate în mulțime, îndată ce se cobora în mijlocul ei.

Ca profesor în liceu și în urmă la Universitatea din Iași a propus istoria română, făcând astfel educație în direcția națională a mai multor generații.

Ca politician, a făcut parte din partidul național-liberal, în special din fracțiunile democratice și și-a îndreptat atențiunea spre soarta țeranului. Prietenii lui politici au făcut, ca să nu lipsească din parlament sau Senat din nici o perioadă de legislatură liberală.

Ca publicist a redactat, împreună cu M. Kogălniceanu organul liberal: Steaua Dunărei (1856—1858) și a tipărit diverse lucrări din domeniul istoriei.

Ca academician, numit prin decret regal la 2 Iunie 1867, a contribuit la toate lucrările de organizare și a fost unul din cei mai zeloși factori ai secțiunii istorice.

Forța sa a fost însă în talentul oratoric, care-l făcea popular între aderenții săi și temut în tabăra adversară. „Nu-și poate cine-va închipui influența cea care a avut-o Nicolae Ionescu asupra limbii în genere și asupra celei parlamentare în special“, — zice dl Gh. Panu, vorbind în ale sale „portrete parlamentare“ despre talentul oratoric al răposatului Ionescu. „Discursurile sale ar trebui studiate de gramaticii, filologii și profesorii de estetică, literatură“. Și iarăși: Ceea-ce caracterizează talentul d-lui N. Ionescu este ironia fină, este mușcătura până la sânge, este apostrofa teribilă și implacabilă. Acest sarcasm însă, la bătrânețe atât de înaintate, s'a prefăcut într'un amor jovial, pe care-l puteai constata din față, din gest, din fie-care cuvânt.

N. Ionescu moare în vîrstă de 85 de ani. Din lucrările lui tipărite notăm:

1. Învățăminte din Istoria patriei, 1884. Două conferințe. 2. Despre împărăția româno-bulgară, 1888. 3. Asupra epocii lui Mateiu-Basarab și Vasile Lupu. 1868. 4. Libera navigațiune pe Dunăre. Interpelare, 1881. 5. Cuvântări parlamentare București. 1879. 6. Proclamarea Regatului. 7. În Analele Academiei, afară de diferite dări de seamă și comunicări mărunte: Despreuciderea lui Mihaiu Viteazul; Despre cruzimile lui Vlad Dracul; Un episod din istoria contemporană: Luarea Griviței, etc.

La înmormântarea, care s'a făcut Joi în 26 Ian. (8 Febr. n.) la Brad, Academia Română va fi reprezentată prin membrii săi ieșeni.

*

Reorganizarea școlii naționale de poduri și șosele. Dl inginer inspector general. C. M. Mironescu, directorul școlii naționale de poduri și șosele a prezentat dlui ministru al lucrărilor publice un Anuar al acelei școli, însoțit de toate detaliile și notițele statistice culese în cursul timpului de când s'a înființat școala.

Către finele acelei lucrări, sunt date comparative între școala noastră și diverse alte școli similare din străinătate și dl director arată necesitatea reorganizării acestei școli, într-o altă direcție decât aceea de până astăzi.

D-sa propune ca anii III și IV de studii să fie împărțiți în două secții în care s'ar învăța:

In secțiun A.

Construcții civile, Arhitectura, Istoria Arhitecturii, Edilitate, Rezistența materialelor, Navigația, Căi ferate, Poduri, Mașini (teoria generală), Hidraulica (afară de motorii hidraulici), Electro-tehnică, Economia politică.

In secțiunea B.

Mașini (coprinzând teoria generală, de descrierea mașinilor și organelor mașinilor). Construcția mașinilor. Poduri (numai metalice). Rezistența materialelor, Căi ferate, Hidraulica în special motorii hidraulici, Instalațiuni industriale (cu specială aplicațiune la țara noastră). Exploatarea minelor și la țara noastră), Exploatarea minelor și industria petrolului, Dialectica tehnica, Economia politică.

Lucrările de proiecte și aplicațiuni vor fi negreșit variate în cele două secțiuni, potrivit cu natura studiilor cuprinse într'nsa.

Realizarea și aplicarea unui asemenea program, destul de restrîns, față cu acela care ar prindea trei diviziuni sau specialități, cere adăugirea imediată a unui asemenea program, destul de restrîns, față cu acela care ar prindea trei diviziuni sau specialități, cere adăugirea imediată a unui personal de profesori cari ar fi:

1. Profesor pentru cursul de arhitectură și istoria arhitecturii;

1. Profesor pentru cursul de exploatarea minelor și industria petrolului;

2. Profesori pentru lucrările practice proiecte de arhitectură și de proiecte industriale.

Acești 4 profesori vor fi luați, două din trei specialiști arhitecți și două dintre inginerii de mine sau industriali, mai în curent cu condițiunile, privitoare la aceste două specialități.

„Cronică“

Revoluția din Rusia.

Neorânduiele, luptele de stradă, greșelile ce să începuse în Rusia e și acum. Rușii cei ce conduc trebile, caută să mișcore faptele, să arate înaintea lumii, ca și că totul, ce s'a făcut a fost opera unor agitatori, cari au rătăcit poporul vrînd să facă revoluție, dar nu li-a succedat. Puștile solților le-au arătat muncitorilor, că e greu ajunge la palat, că nu pot să vază pe petroslavnicul domnitor al tuturor Rușilor, că e puternic, că are armată, care e gata să îneca în sânge ori-ce răscoală, ori tendință de rebeliune. Mai spune Trepov, guvernatorul Petersburgului, că capiții politici au fost puși la răcoare, că muncitorii nu mai au căpetenii, deci, că acum nu mai pot, ori să se mai miște.

Dar focul arde sub spuză. Focul nu-l potolit și se răspândește pe zi,

Pungile luavile oi,
Dar' n'oi lua cum să ia
C'oiu lua pe voia mea.

Că de mic m'ați ciufulit,
De mare m'ați jefuit,
C'ați luat grâul din sură
Si mălaiul dela gură.
Și brânzuța dela stîna,
Și mândruța de sub mîna“.

*

Țiganul cioban.

— anecdotă. —

Un țigan, din întâmplare
Chiar de-aici din acest sat,
Intr'o zi de sărbătoare
De cioban s'a fost băgat.

Țiganul fricos de fire,
Dar la brânză lăcomos,
Că-i cioban, dădea de știre
La toți cei de „neam zoios“.

Și le făgădea că mâne
Când o fi colo 'n spre sară
Nici unul să nu rămâie
Prin colibi, făr' toți afară.

Să-l aștepte, — că le-aduce
Brînză deal moldovenească
Urdă și jintiță dulce
Cu toți să se libovească.

Si voioși cu toți țiganii
Așteptatu-i-au de sară
Cum așteaptă și curcanii
Să iasă găzdoaia-afară

Să le-aducă grăuncioară,
Așa așteptau și ei
Dar afurisitul cioară
N'a venit la puradă,

Făr' luând codru de-a lat
C'o cărlavă sub suoară
Mi s'a dus în cela sat
Ca să-și facă-o bundișoară.

Stăpânii prinzând de veste
După el mi se luară,
Și luându-l la poveste
Cu toții mi-l întrebară:

„Apoi ce-i asta țigane
Șpune-ne cin' te-a 'ndemnat
De vre-o două din cărlene
Chiar astăzi mi-le-ai furat“?

— „Apoi de, iubiți stăpâni
Pare-mi bin' că vă 'ntălnesc
Ca să vă spun că pe mîni
Turma nu v'o mai păzesc!“

Culese de: Teodor A. Bogdan

învățător în Bistrița.

PIPIRIGU.

(Scirpus)

(Din „Botanica pop.“)

Pipirigu să face pe locurile mlăștinoase
Când Jidovii căutau, ca să ucidă pe
Christos, maica sfântă, luânduși fiul în brațe
a alergat pește un șes mare până a ajuns
pădure deasă.

Ajunzând în ea maica sfântă a vrut să
ascundă în desimea frunzișului, ca acolo în
niște să-și poată lăpta și înfășa copilul.

Codrul însă răutăcios, n'a vrut, ca să-și
maicii în ajutor; căci pe maica sfântă ajung
el se schimba în un tufiș mic, ce ajungea
mai până în genunchi.

Văzând maica sfântă răutatea codrului
blăstămă, ca în veci așa mic să rămâie, ca fru
în veci să nu aibă, iar la umbra lui numai să
să se poată umbri.

Astfel din pădurea cea mare și frumoasă
a devenit un rîi ca un tufiș pipernicit, la
apoi i-a zis pipirig.

De aceia pipirigu nu are frunze.

CHIUITURI.

Ăstai ca ș'un pipirig
Că n'are pe el nimic.

(Adecă e gol ca na)

Badea-i mic
C'a-un pipirig
Și se ține că-i voinic.

Theodor A. Bogdan

înv. în Bistrița

erge. Și fiind-că pretutindenea muncitorii pun în grevă și fac răscoale, cred și fac a creadă cei din Rusia, că totul nu e alt-eva. decât încercări de a îmbunătăți soarta muncitorilor. Va să zică vreau să prezinte reaba, ca și când răscoala ar avea caracter economic. Trepov a și zis cătră reprezentanții ziarelor, că muncitorii n'au cerut și repturi politice. Atunci însă să ivește ur-ătoarea întrebare: de ce s'au pus în grevă răscolat tocmai muncitorii din Petersburg, căror soarte e una din cele mai bune după spusele corespondenților de acolo? E are atunci mișcare socială, cu caracter a-archic? Până acum nimic nu se poate bine cunoaște; telegramele anunță în fiecare oară în zi, că mișcarea revoluționară crește și e întinde peste tot, peste întreagă întinde-rea nemărginită a Rusiei. De e potolită în în loc, apare în altul și se poate aștepta la mare revoluție, când micile focuri din provin-ție se vor uni în un foc mare: spuza se va face din întreg palatul și politicianii ru-estii, cari nu voesc, ca să dea poporulul dreptul firesc al tuturor popoarelor, dreptul de a-și conduce însuși trebile: să-i dea constituțiune.

Mișcarea de reformă a cuprins și rên-urile nobilimii. Prin cele mai multe orașe în adunări, în cari se discută situația: niți sunt pentru aceea, ca să rămână Rusia așa cum a fost până acum, alții însă cer după duhul vremii: constituție.

Dela țar se așteaptă leuirea relelor. El considerat ca izvorul, de unde poate porni binele, ori răul pentru poporul său și pentru bine însuși. Unii zic, că țarul ar voi, dar trăsnic să împotrivescă la ori-ce concesie venim de curte și membrii familiei dom-itoare. Țarul mai zilele trecute a primit deputațiun de muncitori, le-a promis îmbu-țatărea sortii și leuirea relelor.

Toate acestea ne arată, că Rusia e pe pragul unei nouă ere. Insuși sunt în nedu-șerire cei cari conduc trebile: e sigur însă, că mai curînd, ori mai tîrziu vor fi siliți să dea poporului, ce cere. Cum și cu ce mijloace își va elupta asta poporul, ori țarul și va împlini dorințele ferbinți ale poporului său. e întrebare, ce pe el îi interesează mai mult. Resultatul va fi ori și cum și va tre-oui să fie: proclamarea constituției acum, ori mai tîrziu, e indiferent.

Guvernul rusesc a și început a face proiecte de legi noi, cari ar pune libertatea din Rusia pe baze mai solide mai largi. Ministrul finanțelor Iermolov a fost la țar în Tarscoe-Seio și l-a rugat să facă totul în interesul muncitorilor. Țarul a dispus, ca ministrul să prelucre proiectele de legi trebuincioase, legi social-politice. Vor reforma legea de presă. Censura, cum până acum ni-se scrie, nu va fi ștearsă cu totul, — Greva peste tot continuă, dar nu mai are caracter pro-ponțat de răscoală. Spiritele s'au liniștit la vestea, că țarul e aplecat a face reforme în administrație, ca și pe terenul indicaturii sociale.

După ultimele telegrame în Varșovia, Lodz, Sosnovice are greva caracter mai grav.

Dări de seamă și mulțumite publice.

Pentru edificînda biserică din Sălciua de jos, tractul Lupsei au mai contribuit din die-zeza Aradului următorii:

1. Din parohia Birchiș, ppresbiteratul Li-povei: Il. Sa dl Dr. Alexandru Mocsony 20 cor., Biserica din loc 2 cor., N. Pál 1 cor., Ram-bansky Pál 2 cor., Stefan Bordoș 50 fil., Be-bera G. și N. Vuga câte 40 fil.

Suma 26 cor. 30 fil.

2. Din parohia St. Mihaiul-român, ppres-biteratul Timișoarei: Comuna bisericească 2 cor., Nicolae Groza, Petru Dregan și Cornel Popoviciu câte 1 cor. Maxa Poldurean 20 fil.

Suma 5 cor. 20 fil.

3. Din parohia Ucuriș, ppresbit. Beliului: Biserica gr. or. rom. din loc și preotul Alec-sandru Popoviciu câte 1 cor.

Suma 2 cor.

4. Din parohia Chnez, ppresbit. Timișoa-rei: Dl Alexandru Crăciunescu, preot 2 cor.

Suma 2 cor.

5. Din parohia Utoiu, ppresb. Timi-șoarei: dela dl Victor Rus preot și epitropia bisericească câte 1 cor.

Suma 2 cor.

6. Din parohia Bucoveț, ppresb. Timi-șoarei: Dimitrie Cluriță 1 cor., Petru Belințan 25 filerți, dela mulți mulți credincios 25 fil.

Suma 1 cor. 50 fil.

7. Din parohia Honțisor, ppresb. Halma-giului: dela domnul preot Ioan Mera 1 coroană.

Suma 1 cor.

8. din parohia Chisorozin, ppresb. Banat-Comloș: dl Pavel Vacarescu, Vientie Popo-viciu și biserica din loc cite 2 cor.

Suma 6 cor.

9. Din parohia Nierlan, ppresb. Orăziț-Mari dela mai mulți:

Suma 75 fil.

10. Din parohia Simughiu ppresb. Orăziț-Mari dela mai mulți:

Suma 80 fil.

11. Din parohiile Câmpani și Pomezueu, ppresb. Beișului: Petra Sidea, Ioan Pop și Sever Moga câte 1 cor.

Suma 3 coroane.

12. Din parohia Ilteu ppresb. Radnei: dl Alexiu Vesalon preot 1 cor., dela mai mulți creștini 1 cor.

Suma 2 cor.

13. Din parohia Perhida ppresb. Orăziț-Mari: Eugenia Vencea 50afil. Alexandru Mircuș și Gavril Deac câte 20 fil., Alex. Chiș, Gavril Chiș și Ioan Szilágyi câte 10 filerți.

Suma 1 cor. 20 fil.

14. Din parohia Sôhodol-Razuri, ppresb. Beișului: Moise Coba preot și epitropul Miron Popu câte 1 cor., Mihaiu Mocoiu, Simina Mo-coiu, Nicolae Lăzău, Ioan Popu, Teodor Co-docan, Petru Codrean câte 40 fil., Teodor Ga-vriș, Teodor Chebeu, Gavril Mocoiu, Ioan Avram, Tanase Chebeu, Dimitrie Gherlan, Va-silie Cluciu, Petru Codrean Dimitrie Gavrilă, Gavril Dume. Oana Popu, Mihaiu Panou, F. Gavriș, Nicolae Popa, Nestor Cibre, Eva Bredon și Floare! Moțiu câte 20 fil. Maria Codoban 10 fil.

Suma 7 Cor. 90 fil.

15. Din parohia Săcusigî ppresb. Timi-șoarei: d-na Sylvia Popoviciu, dl Alexandru Popoviciu preot și Constantin Ișlanescu câte 1 cor., Comuna bis. 2 cor. Stefan Moiescu 30 fil. Toca Mosiescu și Ioan Aldan câte 20 fil.

Suma 5 cor. 70 fil.

16. Din parohia Abramue superior ppresb. Orăziț-Mari: dl Ioan Faraș preot și Ioan Deac sen. câte 1 cor., Ioan Deac jun. și George La-beu epitrop câte 60 fil., George Murășan, Ioan Miron, Florian Erdei și George Miron Ga-vril Tormiș, Teodor Gerdan, Gavril Erdei și Sioman câte 30 filerți.

Din filia Cohan: Ioan Tamaș, Ioan Filipescu, Ioan Papp jun. Ioan Magiar, Gavril Papp jun. Gavril Papp sen. și Ioan Rojan câte 30 filerți. Suma 8 coroane.

17. Din parohia Buhaț, ppresb. Buteni: dl Ioan Munteanu paroh 2 coroane, cu totul s'au adunat 1 coroană 90 filerți.

Suma 3 coroane 90 filerți.

Primească marinimoșii donatori sincerele noastre mulțumiri și răsplată cerească!

Sălciua-de-jos, la 25 Ian. 1905 v.

Romul Gomboș,
protopresbiter.

NB. Onoratele oficii parohiale, cari au primit „Apel dela noi, binevoiască a ne remite acestea cu ori-ce rezultat, fiindcă termenul concesiunii a expirat, și acest oficiu are să încheie socoteliile.

*

La petrecerea arangiată de tinerimea română din Nogiorid și jur în 27 Noembre 1904 s'au răs-cumpărat bilete în preț de 24 coroane 60 filerți.

Suprasolviri pe colecte: 1. Colecta dlui Cle-mente Hoszu, cassar la Bihoreana Dr. Corneliu Bule, 3 cor.; Clemente Hoszu, 3 cor.; Andrei Dărăbanț 1 cor.; Valer Hetco 1 cor.; Ioan Pop, preot militar 1 cor.; Samuil Ciceronescu, 1 cor.; total 10 cor.

2. Colecta dlui Romul Barbu, contabil la „Bihoreana“: Romul Barbu, 1 cor.; Virgil Cosma, 1 cor.; Mitru Popa, și mai mulți țărani Români din comunele: Tinca, Petigd, Tomai, Cociuba, Husasău, Vale-mare, Coașd. Olcea și Belfir la olaltă 8 cor.; total 10 cor.

3. Colecta Petru Popescu, preot în Oradea-mare, 13 cor. (fără specificarea celor ce a solvit aceasta sumă).

4. Colecta d-șoarei P. Catinca Făsie, 7 cor.; A suprasolvit d-nii Dr. Corioian Pop, dir. de bancă 10 cor.; Vasile Babi, 3 cor.; Dr. Ioan Boros, 3 cor.; Atila Meșter, 1 cor.; Bertalan Boda, 10 cor.; d-na Emeric Henric, 5 cor.; R. D. Ioan Geț, 3 cor.; Carol Boldizsár, 2 cor.; Iuliu Barcan, 2 cor.; Antoniu Baran, 3 cor.; d-na Iosif Dragoș, 2 cor.; George Crainic, 3 cor.

Venitul total al petrecerii e 111 cor. 60 fil.; din care 61 coroane 60 fil. spese și 50 cor. venit curat.

Venitul curat s'a întrebuițat pentru cumpă-rarea cărților bibliotecii populare din comuna Nogiorid și jur.

Mulțumim dlor colectanți și tuturor acelor marinimoși domni, cari au binevoit a ne sprigini în această muncă pentru deșteptarea țărânilor române din Nogiorid și jur.

Nogiorid, la 6 Februarie 1905.

Cu toată stima:

Ioan Szilágyi,
învățător.

George Crainic,
notar cercual.

*

Fiindu-ne imposibil a mulțumi în particular tuturor acelor prea stimați domni: stimători, ru-deni, pretini și cunoscuți, cari din incidentul morții prea iubitului, uniceului, neuitatului și mult pro-mițătorului nostru fiu, *Aurel, S. N. Popoviciu, elev de clasa III a școalei elementare*, au grăbit a pune balzam inimii noastre adînc rănite prin condolențe sincere — îi rugăm, ca pe această cale să primească toți expresiuni cea mai sin-ceră a mulțumirii noastre pentru cele ce ne-au făcut.

Mulțumim de asemenea și onoratei preoțimii, și iubitorilor colegi învățători, precum și iubitului popor credincios de aici, cari într'un număr atât de frumos au luat parte la înmormântarea iubi-tului nostru, împărțînd și prin aceasta irepe-rabila și marea noastră durere.

Covin, la 26/8 Februarie 1905.

Dimitrie Popoviciu și soția,
învățător dir. rom. ort.

Din străinătate.

Din Serbia.

Belgrad, 8 Februarie. Azi după amiază cabinetul Pasic și-a retras abdicarea și deci ministeriul vechi va funcționa și mai departe.

Dr. VICTOR D. GRAUR

medic universal, profesor calificat de școale medii p. studiul igienei.

instituit de dantură medicală și pentru tehnica de dinți.

ARAD, Piața Andrassy Nr. 22, etagiul I., vis-à-vis de casa comitatului.

Tractament special al durerilor de dinți și a boalelor de fălci. Dan-tură totală și particulară conform diferitelor proceduri. Plombări cu ce-ment, cu sticlă, email, porcelan, amalgam de aur, și aur chimice curat. Operațiuni diferite la așezarea coroanei de dinți. Coroane de porcelan și aur conform indicațiunilor specialiștilor savanți. Dantură fixată și mo-bilă, după sistem american. Tot felul de execuții de cauciuc. Dinți și dantură întreagă fără cerul gurii. Scoateri de dinți fără nici o durere.

Războiul ruso-japonez.

Pe când în internul Rusiei sunt răzcoale, pe când furia poporului caută să răstoarne vechiul sistem din Rusia și cearcă cu ori ce preț a îmbrăca Rusia în haina modernă a statelor constituționale, nici pe câmpul de război nu le merge Rușilor mai bine. Luptele din urmă, rușinea, ce a ajuns ear pe Ruși în urma atacurilor nesuccese, cuprinse sub numele «lupta dela Hejcontaj» nu e de fire de a liniști duhul înveninat de atâtea năcazurî al poporului rus.

Rușii adică în ultimele zile au încercat ear un atac asupra Japonezilor; au fost însă respinși cu mari pierderi. Și pricina nereușitei după telegramele căpătate și cetite par a fi în comandantii mici și mai mari.

Nu au atacat adică întreg frontul liniei de bătae al Japonezilor: în întâiele momente atacurile au succes. Dar Japonezii favorizați de liniștea din mijlocul și cealaltă aripă a frontului de bătae au putut trimite ajutoarele de lipsă și au zădărnicit întâiele înceturi de biruință, ce le avuseseră Rușii. *Contra atacul acesta al Japonezilor a sîit pe Ruși să se retragă.*

Și corpurile de armată, cari au luat parte la acest atac erau conduse de bătrânul general Grippenbergh, care, când a plecat pe câmpul de război a zis, că-î da voe ori cuî dintre soldații lui să-î împuste, de se va retrage. S'a retras, fiind-că a trebuit și-o cerea situația luptei, ear ca urmare naturală a retragerii și-a cerut, să fie rechemat acasă. Ce e drept în rugarea sa aduce alte motive, că e bolnav: deja de când a plecat îl ține cu încăpăținare o boală, așa că nici să călăriească nu e posibil, e bolnav și nimic trupește, dar mai adaogă, că e și sufletește, îl neliniștește soarta fiului său rănit și Kuropatkin nu-î lasă nici un fel de inițiativă. Țarul i-a primit abdicerea și se crede, că generalul Gerpicki II va fi urmașul.

Spun alte izvoare, că nici Kuropatkin nu mai are încrederea curții și a țarului în urma luptei dela Hejcontaj: veste veche și totdeauna nouă.

De alt cum mult e discutată și o viitoare pace, ce s'ar face între cei doi inimiți: condițiile însă nu le spune încă nimeni.

Despre pace.

Washington, 8 Februarie. În cercuri oficiale se spune, că ministerul de externe n'a făcut nici un pas pentru un desnodământ pacinic între cele 2 popoare, ce să războesc. Statele unite țin la aceea, că ori când și ori cum s'ar încheia pacea neutralitatea Chinei să se mențină.

London, 8 Februarie. Se pare serioasă știrea, că mai multe puteri mari, cât de curînd vor încerca să facă pace. După Daily Chronicle toți marii duci doresc pacea. Deocamdată atât se știe de ultima întorsătură, ce a dat-o evenimentelor eșecul lui Grippenbergh. De atunci ducii au ținut o conferință, în care constată, că situația de pe câmpul de război e desperată și că nu rămâne pentru Rusia altceva, decât să încheie pace. În așa sens telegrafează și corespondentul din Washington al lui «Morning Post», spunând, că cât de curînd să vor

întâmpla lucruri mari, dar totdeodată adaogă, că izvorul sigur al vesti nu poate spune și că deocamdată mai mult nu poate spune

NOUȚĂȚI.

ARAD, 10 Februarie n. 1906.

— **Conzistor plenar.** În ședința sa din 27 Ianuarie conzistorul plenar din Arad a întărit pe părintele din Senteș, Mihael Lucaș de protopresbiter în tractul Șiriei. Ear în chestia alegerii de protopop în Hălmașiu, unde candidatul Cornel Lazar intrunise 39, iar Dr. Dim. Barbu 28 voturi având în vedere recursul dat contra actului electoral n'a rezolvit cauza în merit ci a ordonat certarea în chestie.

— **În jurul alegerii dela Chișineu.** Resultatul alegerii din Chișineu de Vineri în posibilitățile sale ține în continuare agitație cercurile maghiare. Zi de zi scornesc ceva, numai ca să împiedice alegerea Românilor iubit de toți și a cărui biruință va fi sigură: dl Ioan Rusu-Șirianu. Toți din toate părțile cu presiuni, cu vorbe, cu amenințări, ori vorbe bune vreau să scoată pe Csukay. Societatea O. M. S. în fruntea căreia e president archișovinistul conte Eszterhazy, ear de secretar are pe Jancsó Benedek, a trimis un apel către alegătorii independenți din cercul Chișineului, în care-î îndeamnă să se alieze cu candidatul liberal. În zadar ori-ce! Victoria va fi a noastră, numai Românii să ție laolaltă.

— **Marile lupte ale noastre la alegeri.** E interesant de știut pentru ori și cine, cu ce interes a așteptat și însoțit lumea românească luptele noastre electorale. Epistole de îmbărbătare ne-au venit dela țaranii 280, dela inteligență 150. Corespondințe cu întrebări 400. Ni-s'au mai trimis o mulțime de alte acte și scrisori, din cari se revarsă atâtea însuflețire și căldură.

— **24 Ianuarie în București.** Bucureștenii au sărbătorit în 24 Ianuarie glorioasa aniversare a uniunii principatelor.

Capitala română luase aspectul vesel al zilelor de sărbătoare: ferestrele fură iluminate; străzile erau pline.

S'au ținut o mulțime de discursuri și conferințe.

Din prilejul aniversării ministrul instrucției publice a dat o sărbătoare mare școlară în marea sală a Ateneului. Aici dl profesor universitar Onciul a vorbit de uniunea principatelor, ca de data cea mai importantă din istoria Românilor.

— **Doctor nou.** Marți în săptămâna trecută a făcut cu succes foarte bun examenul de doctor în drept dl Ioan Garoiu din Zernești. Felicitările noastre!

— **Cei distinși de șovinismii din Orăștie.** Ni se scrie: Pepiniera de șoviniști din Orăștie numit și colegiul reformat „Kim“, a dat Sâmbăta trecută un bal la care în mod demonstrativ n'a invitat p' o parte de Români, adică pe aceia ce au lucrat cu trup și suflet pentru reușita lui Vlad. La acest bal n'au luat parte decât 2 Români: anume protopopul gr.-ort. Vasile Domșa cu D-șoara și dl Dr. Romul Dobo de Rusca. E de notat că primul a avut se vede motiv d'a lua parte făcându-vă cunoscut că imediat după alegerea lui Vlad, la sfârșitul semestrului școlar au fost eliminați din colegii nu mai puțin decât 15 elevi Români, dând la unu până la 6 secunde Al doilea domn încă se vede că a avut motiv, fiind membru în direcțiunea „Ardelenei“ în fruntea căreia stă deputatul Dr. Vlad.

— **Femea înghețată.** Din Kézdivásárhely se anunță că o văduvă bogată de acolo a înghețat în pat. Văduva locuia la marginea orașului singură de tot. Au găsit-o în pat înghețată. Medicii au constatat că nefericita înbolnăvindușă nu și-a putut încălzi odăea și astfel a înghețat.

— „Cartea de aur“ de dl Teodor V. Facșo ediția a doua, a apărut de curând de sub volumul I. retipărit, cu eliminarea părților au fost incriminate, lăsându-se în tipar următoarele locurile unde „s'a păcătuit contra statului“.

De asemenea a apărut și volumul al acestei prețioase publicațiuni, care e indispensabilă ori-cărui român doritor de a cunoaște vîntarea vieții neamului nostru din țara noastră.

Prețul celor două volume mari, e 20 c.

— **Mandate ministeriale.** Să telegrame din Budapesta, că Plósz Sándor, ministru de științe, care în cercul IX—X al Budapestei la ma alegere a avut număr egal de voturi cu univ. Ballagi Aladár, candidatul coaliției constituționale, repășește. — Ear Béla Tallián în cerc al Seghedinului ar recomanda de următorul Hegedüs Sándor.

— **Cum se înmulțesc advocații.** Înaintea comisiei examinătoare din Budapesta în 1904 prezentat 405 candidați, cu 79 mai mult, în 1903. Dintre aceștia au repășit 8, pentru la scripturistice au sistat examenul la unul, tre ceilalți 396, au depus prima dată 340 menul, ear 56 erau corigenți. Dintre cei 340 calificați 259 și 81 nu. Dintre cei ce a doua făceau examenul au fost calificați 49, ear 22 procente. În Budapesta s'au dat în 1904, în Murăș-Oșorhei 74, cu totul 383 diplome de advocație. De oare-ce apoi în 1904 s'au șters advocații din registrul advocațiilor, deci numărul advocaților s'a sporit cu 233.

— **Jertfele acidului carbonic.** În com. Littmanova au murit patru copii în mod mai grozav în urma negrijii mamei lor. Mămică în 4 Febr. n. înainte de a merge la lucru umplut bine soba, ca pe când va acasă la amiază să fie cald în odaie. Și — ca ea — ca să nu jasă căldura afară, a înfundat urloaele cu șdrențe, apoi închise ușa odăii și s'a depărtat.

La prânz a venit acasă să aducă de mâncare care la băeți; când a intrat însă în odăie priveliște înspăimântătoare îi văzu ochii. Patru copii erau morți în pat. Mama spera a strigat, a alergat după ajutor. Totul zadar. Gazurile eșite din sobă în odaie astupate urloaele înveninaseră și omoriseră copiii.

— **Greva generală în Belgia.** Se telegrafează din Bruxelles: Greva generală a izbucnit numai în Charleroi și Mons. În Lüttich nu s'a răspândit. Numărul greviștilor e de patruzeci de mii. În Charleroi se tem de o orânduelt. Dintre 39,500 muncitori ai orașului din Charleroi greviști sunt 23.000.

— **Abur omoritor.** În o comună o femeie a spălat rufe și le-a întins să se usce în odaie. Copiii ei dormiau. Până ce femeia a urmat mai multă vreme pe la vecine, aburul fierbinte omorise copiii.

— **Concert și petrecere.** Corul biserică rom. gr.-ort. din Alba-Iulia (Maier) cu filia din Port vă invită cu toată onoarea la concert împreună cu producțiune teatrală ce se va da gea Duminecă în 6-19 Februarie 1906 în cea mare a hotelului „Europa“ deschiderea la 7 ore ear' începutul precis la 8 ore. Comitetul arangeator: Dr. Alexandru F. președinte. Florian Rusan, vicepreședinte. Nicolau Casariu. Simion Moldovan controlor. Preț de intrare: Locul I. 2 cor. Locul II. 1 cor. Locul III. 1 cor. 20 fil. Locul de stat 8. Venitul curat e destinat: 3 părți pentru arirea speselor avute cu edificarea școlii și o parte pentru adoptarea fondului edificării unui seminarium român. Suprasolviri se pot procura înaintea în librăria d-nului Schöser ear' seara la casă.

PROGRAM:

1. T. Popovici. a) „Toarce lele“ cor b) „Foae verde pup de crin“ cor mixt. Vidu. a) „Bobocel și inele“ cor bărb. b) „Țul la drum“ cor bărb. 3. T. Popovici.

CANCELRIA ARCHITECTULUI ROMÂN

IOAN NIGA.

Arad, strada Atzél Péter Nr. 1.
(Lângă Crucea-Albă).

Pregătește planuri și specificări de spese pentru edificii publice și private, primește lucrări în sfera arhitecturii mai înalte, cenzurări, colaudări. Ca specialist în ritul nostru oriental edifică și restaurează sericii în mod artistic, din care cauză o recomandăm în deosebi d-lor parochi. Trimite planuri, schițe, specificări și servește în lucrări arhitectonice cu deslușiri gratuite.

„pamne luna 'n nor“ cor mixt. cu duet de bas bariton. 4. N. Musicescu. a) „Nevasta care iubește“ cor mixt. I. Vidu. b) „Lugojana“ cor mixt.

„Ruga dela Chisetu“ comedie populară într-un act cu cântece corale, soluri și joc de sfi Vulcan.

NOTE ȘI IMPRESII.

ROMÂNUL ÎNJURĂTOR.

Fără îndoială — și nu spre a ne lăuda pe noi înși-ne, ceea-ce încă nu ar fi vre-un păcat — noi, Românii suntem un neam de oameni înstrăși de Vistierul cerurilor cu cele mai fericite și mai suferințiste: deștepti, cuminiți, vrednici de mare, buni la inimă, filantropi și primitori străini — poate ceva cam prea cu ochii înșiși... Inșă, și răi de gură nevoie mare! „Gura de lărgiște“ e vestită. Iar când s-o pune Românu să te „treacă Dunărea“, apoi să știi că nu mai întorești. Și „te spurcă de injurături. Fără injure, nu poate Românul, precum Ungurul care de aplecate, dacă nu-și presară toate mâinile cu paprică: o fi punând, ori e în stare să pună și în grijanie, precum Românul „injură“ și de papucii Maicii Domnului. Întru aceasta, e de o faptură și de o seamă cu cel mai neașăgyar! numai atâta că urmașii lui Arpad injură mai când vor să ocărăscă pe cineva, pe când românul — creștin mai drept, mai egalitar — încearcă să te injure și când te blăstăma și când te lăuda. Ba chiar, părinții, desmierdându-și copiii, îi învață, de foarte mititei, să injure. „Injură, taică, pe mă-ta“ — zice Românul și iar muma face un haz neșpus auzindu-și bășorul injurându-o cu limbuța-i peltică — și-i vine să-l mănânce cu ochii...

Trebuința de a injura e pentru Român, o nevoie psihologică. Firea sa blajină s'ar săbătici dacă el nu ar avea răsufierea injurăturii. Când vei vedea mai îndrăcit pe tine, lasă-l să te injure — ba plătește-i chiar să o facă, și nu te îngrijă de el. „Și-a sărat inima“, s'a răcorit, devine iară și mielușel. Bărbații noștri de Stat și samănta boierească și deci, ei înșiși, cei mai mulți, perfecți injurători au prevăzut cazul în... constituantă. Au inseris — cu cerneală simpatică — în „Pactul nostru fundamental“ dreptul, pentru tot cetățeanul român, să injure pe Vodă, pe Mitropolit... pe Dracul, pe mamele lor, cu orice libertate ca și pe Dumnezeu. De aceea, prăvirile noastre publice sunt așa de blânde. Căsinatul politic e o monstruoasă raritate. Toți injurătura e un foarte urit nărav. Se știe ce concluziuni defăimătoare pentru cultura noastră s'ar tras din el istoricul Dionisie Fotino și Mihail Logăniceanu — acesta în a sa Histoire dela Moldavie et dela Valachie... Ată mai rău pentru istoria noastră cari n'o cunosc, căci, poate, i-ar aduce să se rușineze de a mai injura ca Țigani — ca oamenii aceștia nomazi orientali, cu obiceiuri deprinderi...

Cu toate acestea, în literatura noastră — cea neclandestină, bine înțeleasă — injurătura brută, trivială, obscenă încă nu a străbătut. Eu nu-mi aduc aminte să o fi întâlnit alt undeva decât la Budai Deleanu, în Țigaiada sa (1800). Grecii, Românii erau mai îndrăzneți. Aristofane stă sburlit de vorbe porcoase. Asemenea e Catul și Horațiu. Dar Biblia! O, Doamne! de ce ai relevat Cuvântul tău unui Ezechiel? Obrazul acesta de proroc îi pune în graiu lucruri care ar roși până și surugii... cari, totu-și, nu căneau ce însuși Ezechiel povestește că a mântuit el din porunca ta...

(Secolul)

Simplex.

LA CRĂCIUN.

Neaua e de urme înaltă... pe parte scârțâie opincă... ear sania cu care coboară românul sursele din pădurea dlui, — cu un crășnet acoardă suferințele, — stăpanului lor ghemuit de frig...

El, de altcum nu aude muzica opincilor și a muzicilor — nu simte frigul... se uită în laturi, — caută pădurariul, care o să-l tragă la gloabă...

De vine??? Vină!!!... dar ce să-i dea??? Nu are numai șubă 'n spatel!

Ar și da-o!... dar sunt aci sărbătorile și cu ce va merge la sfta biserică...

Și în fine cum nu va merge... când tot satul e acolo la sfta slujbă...

Nu poate lipsi și-i pace...

Dar satana ivește pădurariul cu un strigăt de:

Stai mă! ce ai furat!?

— Ce să fur!? mi duc crengi uscate pe sfintele sărbători să-mi încălzesc casa și copiii...

Ai milă, căci gerul e mare și nu v'am făcut stricăre...

Oi veni la vară la sapă, — dar mă lasă că-l frig... și mi plâng copiii în casă.

— Șuba jos! strigă pădurariul...

— Ești creștin și zice românul... mână e Crăciunul și altă șubă n'am...

— Nu-mi pasă!!!

Și bietul român aruncă șuba la picioare. — Iat-o!!!

În momentul când să pleacă pădurariul să ia șuba, — românul îi vine în minte biserică...

El!!! și de ris în ziua de Crăciun!??

Ochii — îi se întunecară... și urmă... un moment de nedescris, sfârșit... cu moartea pădurariului...

Acasă copiii dijerând întâmpină pe tată zicându-i: Ai scăpat? Nu te-au prins? N'au luat șuba dela tine?

Nu!.. fu răspunsul...

Să ne facem foc zic copiii mai departe căci înghețăm... dar se știi tată că mama merge mână la biserică, cu șuba ta — că nu s'a cuminecat de mult... și mălai avem copt tocmai pe sărbători și câtă mazeră mai avem — o știi și tu fierbe.

Zarand, la 23 Dec. st. v. 1904.

ECONOMIE.

Arad, 10 Februarie st. n.

Alteratia laptelui.

Laptele se acrește ușor la aer, când temperatura este ridicată și în temperaturile nesigure; atunci se dezvoltă acidul lactic, care determină coagularea caseinei.

Se evită această alterație, fără a se strica calitatea laptelui, punând în el 2 sau 3 la mie bicarbonat de sodă.

Se poate arunca de asemenea în lichid fie nițică sare, sau cue sau ori-ce altă bucată de fier. Fierul, care e bun conducător de electricitate, e un prezervativ pentru lapte, care e atât de sensibil la fluidul magnetic.

Conservarea laptelui.

a) O scădere de temperatură favorizează într-un mod deosebit păstrarea laptelui. Se întrebuintează răceala pentru obținerea acestui rezultat. Se pune gheață într-un vas cilindric de tinichea, și apoi se pune înăuntru vasul cu lapte, care e astupat.

Se reînoește gheața din douăsprezece ore în douăsprezece ore, avându-se grijă de a se agita masa din timp în timp pentru ca să se împiedice smântâna de a se ridica, formând la partea superioară o pătură compactă; chiar în timpul verii se poate conserva laptele pe timp de mai multe zile astfel, ori care ar fi starea electrică a aerului, ori care ar fi temperatura exterioară și varietatea atmosferică.

b) Acidul boric, în doză de una la mie, asigură în timp de aproape o sută douăzeci ore, și la temperatura de 12°, conservarea laptelui, fără reacțiune acidă. Acest sistem de conservare, obicnuit în Franța, e interzis de Regulamentul nostru sanitar.

În tot cazul laptele pe care voim să-l conservăm trebuie pus în vase de faianță, porțelan, sticlă sau tinichea, nici odată în vase de aramă sau de zinc.

c) *Lapte lichid.* (Procedeu Mabrun). Se fierbe laptele într-un vas de tinichea, prevăzut cu un tub de plumb, pentru ca să expulzeze aerul; apoi se astupă tubul. Se întrebuintează într-o vorbă o modifiție mai mult sau mai puțin ingenioasă a procedeuului lui Appert, pentru distrugerea germeilor microscopici prin proprietatea ce posedă căldura.

Pentru ca să-l întrebuintezi, după 5 sau 6 luni, se subție cu apă smântâna formată la suprafață. Laptele conservat astfel păstrează toate proprietățile laptelui proaspăt.

d) *Sirup de lapte sau lapte solid.* Se concentrează până la consistența sirupoasă și se adaugă o pătrime de zahăr alb pisat. Dacă această preparație e făcută cu grijă se obține un produs care, se poate conserva, pe timp de mai mulți ani, fără a-și pierde gustul și valoarea.

e) Sau: se ia lapte de bună calitate; se adaugă 60 grame de zahăr alb la litru; se încălzește cu apă fiartă în căldare cu fundul plat

și puțin adânc; fundul căldarei nu trebuie să primească de cât o mică pătură de lapte, de un centimetru grosime; se va agita fără încetare cu o lingură de lemn, până ce evaporatiunea o va fi ridicat a cincea parte din volumul primitiv; se reumple cutia de tinichia pe care o afundăm timp de o jumătate oră în apă fiartă, la temperatura de 100 grade, apoi vasul se închide ermetic prin lipire.

Spre a ne servi de acest lapte conservat adăogăm de 4 sau 5 ori volumul său în apă caldă.

Cum să se bea laptele?

Multe persoane se plâng că nu pot să ia lapte fără să nu fie incomodați și atribue aceasta unei probabile alterații a laptelui.

Aprăape întotdeauna laptele se bea iute. Trebuie însă să se bea un pahar cu lapte în trei minute.

Conținutul unui pahar dat peste cap iute, se transformă în stomac într-o grămadă încheagată, a cărei singură parte exterioară se găsește în contact cu sucii gastrici, pe când aceeași cantitate de lapte băută încet se încheagă în mod parțial și e în întregime străbătută de fluidul digestiv și se digeră fără nici o osteneală.

Mijloace practice de a recunoaște laptele

amestecat cu apă.

Autoritatea comunală și prefectura poliției Capitalei Rom., își dau osteneala de a reglementa vânzarea laptelui, astfel ca aceasta să nu se mai pue în consumație amestecat cu apă. Nu știu dacă aceste intenții bune vor fi încoronate de succes, deși dorim din toată inima acest lucru.

De-ocamdată să dăm câte-va mijloace practice de a se cunoaște dacă laptele e curat sau nu.

a) Cel mai bun lucru e să avem la îndemână un areometru special, pe care să-l scufundăm în lapte. Aerometrele au însemnată pe dânsle o linie, urâtând până unde trebuie să se scufunde, când laptele e curat.

Dar nu toată lumea are areometre. Mai iată și alte metode.

b) Luăm o undrea de lucrat ciorapi, netedă și curată, astfel ca să nu fie pe dânsa, nici o materie grasă. O băgăm în laptele, pe care voim să-l constatăm, și o scoatem imediat afară în poziție verticală.

Dacă laptele încercat e bun, câte-va picături de lichid vor rămâne atârinate pe vârful undrelei; dacă din potrivă laptele e amestecat cu apă, chiar cu cât de puțină apă, lichidul nu rămâne nici odată aderent, undrea o scoatem afară curată.

c) În menaj încercarea laptelui se poate face în modul următor:

Lăsăm laptele să facă smântână și o luăm apoi. Dacă în lapte e apă, ridicarea smântânei se face foarte ușor, căci între smântână și laptele de desupt găsim un strat subțire de apă. Dacă din potrivă laptele e curat, atunci smântâna se departe cu mai multă greutate, fiind de altfel chiar mai groasă de cât în primul caz.

Acest procedeu e foarte bine cunoscut în lăptării și unde se fabrică brânzeturi. Aci se varsă de obicei câte puțină apă în lapte, pentru a ușura despărțirea smântânei.

Secerat de noapte.

În Australia acum e timpul seceratului. Deoarece-este peste zi însă și acum sunt călduri mari pe acolo, un mare bogătan a introdus lucrul de noaptea. Holdele sunt luminate cu lămpi electrice și lucrul merge cu spor pe recoarea nopții. Proprietarul zice, că e foarte mulțumit și lucrătorii încă lucră mai mult și mai ușor.

POSTA REDACȚIEI.

Mat multora. Din cauza multului material au rămas pe numărul viitor.

Dlui Dr. E. L. în C. Mare mulțumită pentru celalalt articol. „Și noi suntem din cauza multului material de publicat de ocamdată rămâne.

POSTA ADMINISTRAȚIEI.

S. M. Koczka. Abonamentul e plătit până la 1 Iulie a. c.

Redactor responsabil: Sever Boen.

Editor-proprietar: George Nichia.

INSERTIUNI și RECLAME.

42 sz. 1905.

Arverési hirdetés.

Alulírott bírósági végrehajtó az 1881. évi LX. t.-cz. 102 §-a értelmében ezennel közhírré teszi, hogy a borosjenői kir. járásbírósnak 1901 évi szept. 1003/5 számú végzése következtében Dr. Németh János, ügyvéd által képviselt Aradi G. K. r. Conszesztorium javára Boksa Sima ellen 379 K 56 f. s járuléka erejéig 1903 évi szeptember hó 10-n foganatosított kielégítési végrehajtás útján le foglalt és 720 kor. becsült következő ingóságok, u. m.: szarvasmarhák, gazdasági eszközök, sertések nyilvános árverésen eládatnak.

Mely árverésnek a borosjenői kir. járásbírósnak 1902 évi V 184/13 számú végzése folytán 379 kor. 56 fill. tőkekövetelés, ennek 1898. évi január hó 1 napjától járó 8% kamatai, 1/2% váltódíj és eddig összesen 130 kor. bíróság már megállapított költségek erejéig Drauczon adós lakásán leendő eszközésére 1905 évi február hó 13-ik napjának délelőtti 11 órája határidőül kitűzetik és ahhoz a venni szándékozók ezennel oly megjegyzéssel hivatnak meg, hogy az érintett ingóságok az 1881. évi LX. t.-cz. 17. és 108. §-ai értelmében készpénzfizetés mellett, a legfőbbbet ígérőnek, szükség esetén becsáron alul is fognak adni. Amennyiben az elárverezendő ingóságokat mások is le és felülfoglaltatták s azokra kielégítési jogot nyertek volna, ezen árverés az 1881. évi LX. t.-cz. 110. § értelmében ezek javára is elrendelhetik.

Kelt Bjenő 1905. évi január hó 30 napján.

Nagy
kir. bir. végrehajtó.

Maï nou și maï interesant!!

Cu prima Februarie a. e. voi da **prețiu-curent** și in limba **română**, Fiind însă foarte bogat, cine voește a-l primi gratis este rugat să se adreseze până in 31 Ianuarie la subsemnata firmă, căci voesc a mă orienta in câte mii de esemplare să-l tipăresc,

Importațiune de Cafea, tea și fructe de sud.

Cu distincă stimă :

Romulus Pascu
Fiume.

BANCA NAȚIONALĂ A ROMÂNIEI.

SITUAȚIUNEA SUMARĂ.

1904		1905	
17 Ianuarie		8 Ianuarie	15 Ianuarie
ACTIV			
102930576	72296576 Reversa metalică Aur. 51959001 30634000 " trate Aur. 20160000	73380898	72119
3032340	Argent și diverse monete	3188065	3279
54320135	Portofoliu Român și Străin	49013650	43142
8656353	*) Impr. contra ef. publice 6419600 " " " " " in cont curent 3188458	9955551	9608
11999980	Fonduri publice	11999940	11999
13839240	Efectele fondului de rezervă	14732273	14732
1732546	" " " amortisarea imob. și material	1704546	1704
5567308	Imobili	5638738	5638
567912	Mobilier și Mașini de Imprimerie	588818	588
182424	Cheltueli de Administrațiune	13679	107
79011525	Deposite libere	78599555	79206
—	Compturi curinți	11528522	17777
17289580	Compturi de valori	17981255	16649
299129919		278325490	276554
PASIV			
12000000	Capital	12000000	12000
18209715	Fondul de rezerva	19546217	19546
2740900	Fondul amortisării imobilelor și material	2923784	2923
175072110	Bilete de Bancă in circulațiune	165209440	162787
—	Profituri și pierderi	—	—
95656	Dobânzi și beneficii diverse	46494	90
79011525	Deposite de retras	78599555	79206
12000013	Compturi curinți	—	—
—	Compturi de valori	—	—
299129919		278325490	276554

Scomptul 2%

*) Dobânda 6%

Institut sud-ungar pentru împrumuturi
hipotecare și credit personal.

TIMISOARA,
piața St.-George Nr. 4, 1. etagiu.
Telefon nr. 317.

Împrumuturi hipotecare pe moșii și case de închiriat orașenești pe lângă amortizație semestrală atât în capital cât și în interese după următorul plan de solvire:

65 ani	3 1/2%	cu amort. după fiecare 100 cor. 2— cor.
(numai la impr. hip. pe moșii și de mari sume de bani).		
50 ani	cu amort. 4%	după fiecare 100 cor. 2*30—245 cor.
45	"	" " " " " " 100 " 2 cor. 60 fil.
40	"	" " " " " " 100 " 2 " 70 "
35	"	" " " " " " 100 " 2 " 92 "
30	"	" " " " " " 100 " 3 " 12 "
25	"	" " " " " " 100 " 3 " 45 "
20	"	" " " " " " 100 " 3 " 88 "

Documente necesare:

291

La împrumuturi hipotecare pe moșii: Estras de pe cartea funduară, coala catastrală, dacă este contract de cumpărare ori vânzare și un atestat comunal; pentru aceasta trimitem blanchetă.

La împrumuturi pe case de închiriat: Extras de pe cartea funduară, conșpect autentic despre venitul chiriei, libelul de dare, planurile de construcție ale edificiului (numai în cas dacă atare planuri există) și atestat despre prețul de valoare al casei.

In afaceri de cumpărare ori vânzare de moșii mai mari servim bucuros cu deslușiri dacă ni se trimite timbru postal pentru răspuns.

Filiale: Oradea-mare Bóthi Ödön utca 1. Segedin Horváth Mihály utca 7. Lugoj Bonáz utca 16. Nemet-Bogsan Fő-utca 64 szám.

Nr. telef. pentru oraș și comitat 509

BANI

pe moșii și case de închiriat din Arad
cu amortizație de 10—50 ani

după mărimea sumei împrumutate cu 4, 4 1/4, 4 1/2, 4 3/4 și 5%, pe lângă dividendă de mijlocire și amortizație de interese corăspunzătoare până la valoarea cea mai mare.

Spese anticipative nu sunt, la dorință anticipez spese de intabulare, convertez datoriile de interese mari.

Resolvare grabnică, serviciu prompt.

SZÜCS F. VILMOS

Representanța pentru mijlocirea de împrumuturi a
Institutului pentru credit fonciar din Sibiu
pe teritoriul comitatului Arad, orașului Arad, comitatului Bichiș, Gyula, Ciaba.

ARAD, Boros-Béni-tér 22 sz. etagial
(Piața cerealelor.)

Biroul filialei: B.-Ciaba, Calea Berényi.

Primește pe lângă onorar acuisitori de afaceri abili și demni de încredere.